

ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA

AMADEU HURTADO I MIRÓ

LA CRISI DEL DRET

BARCELONA 1935

LA CRISI DEL DRET

ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA

AMADEU HURTADO I MIRÓ

LA CRISI DEL DRET

BARCELONA

1935

ACADEMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA

AMADEU HURTADO I MIRÓ

LA CRISI DEL DRET

G. CASACUBERTA, impressor - Aribau, 137 - BARCELONA

ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA

Sessió d'obertura del Curs de 1935
celebrada el dia 21 de març

Discurs llegit pel President

AMADEU HURTADO I MIRÓ

sobre

«La crisi del Dret»

ACADEMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA

LA SESSIÓ INAUGURAL
DEL CURS DE 1935 TINGUÉ LLOC
A LA SALA D'ACTES DE L'IL·LUSTRE COL·LEGI
DE NOTARIS DE CATALUNYA
(CARRER NOTARIAT, 4)
BARCELONA

PRESIDÈNCIA DE LA SESSIÓ INAUGURAL DEL CURS DE 1935

Senyors Acadèmics:

Senyores i senyors:

Portat per la gentilesa dels meus companys a la Presidència de la nostra Acadèmia, sento el que té d'honor i de responsabilitat aquesta alta distinció. L'honor d'haver-la obtinguda i la responsabilitat de fer-me'n mereixedor. Tot el meu desig està en aconseguir que el treball supleixi la manca del mèrit propi, com la millor demostració de l'agraïment que em lliga a tots vosaltres i del respecte que m'inspira la nostra honorable institució. I després d'agrair amb sinceritat i amb afecte la presència de les Autoritats i Corporacions que han volgut honorar la solemnitat d'aquest acte, vaig a complir com les meves modestes aptituds em permetin, el deure que pesa damunt meu d'inaugurar amb un discurs presidencial les tasques acadèmiques d'aquest any. Em proposo parlar de

LA CRISI DEL DRET

Abans de pensar en pujar a aquesta tribuna, que han honorat amb el seu nom i la seva presència tants juristes eminents de Catalunya, m'ha plagut repassar alguns dels discursos acadèmics que s'han llegit des d'ací per a inaugurar les nostres tasques anuals. Ho he fet amb veritable delectació pel mèrit indiscutible dels treballs que han passat pels meus ulls. En la majoria d'ells s'hi contenen estudis de les nostres institucions jurídiques, estabilitzades pel temps, completades per les aportacions de la vida social catalana i perfeccionades per l'esperit científic dels juristes, els quals han sabut extraure de les tradicions de la nostra terra la substància

perdurable del dret propi. I com és natural, en tots aquests estudis palpita, amb més o menys vehemència, el plany dels uns o la protesta dels altres per l'amputació dues vegades secular de l'antiga facultat d'autodeterminació en matèria de legislació civil que ha privat a Catalunya de seguir, d'acord amb aquelles tradicions tan respectades pels homes de dret, la inevitable evolució del nostre ordre jurídic.

Era temptador seguir modestament en aquest acte, les petjades dels nostres il·lustres antecessors. Escollir una institució oblidada o viva; i en el silenci d'unes hores quietes d'estudi, anar pujant fins els seus orígens i acompanyar-la després en tot el trajecte de la seva vida, marcant la transcendència del seu pas en la carrera descendent com en l'ascencional del nostre poble, per a presentarla davant vostre, o bé ferida per les injúries del temps, o bé vencedora de les investides dels homes. Però confesso que no m'hi he vist amb cor. Manca el silenci i manca l'hora quieta de l'estudi. Acabem de sortir d'un tràngol popular, que de tan recent es pot dir que encara dura, i és gairebé impossible voler-se abstreure de la remor que envolta el nostre esperit. No podem oblidar que, tot i havent tingut la intenció d'inaugurar el curs actual de l'Acadèmia més aviat que la data acostumada, les preocupacions de l'hora ens han obligat a retardar aquest acte més que en els cursos anteriors. Pensar ara que una manifestació de l'activitat catalana com és la vida de l'Acadèmia es pot desentendre dels drames actuals del poble, és pensar que l'Acadèmia està deslligada de totes les inquietuds de Catalunya, com un clos tancat on es descabdellen uns jocs de l'esperit, plens d'indiferència per la vida que passa. I això mai no ha estat cert.

Recordeu, com hem dit abans, que en la majoria dels discursos presidencials s'ha expressat l'enyorança de la nostra llibertat legislativa en matèria de dret civil i s'ha afirmat amb molt de vigor l'afany de reivindicar-la. Això vol dir que l'Acadèmia ha conviscut sempre amb els sentiments dels nostre poble; i es pot assegurar — com ens ha escaigut de fer-ho en altres llocs — que aquesta persistència dels nostres juristes en no voler abandonar ni consentir la mutilació de cap de les velles institucions jurídiques de la terra, ha constituït el nucli més fort i més viu de la força espiritual que ha fet possibles totes les altres reivindicacions formulades i aconseguides en nom de Catalunya.

La llibertat legislativa

I precisament d'aquesta llibertat legislativa us volia parlar en primer terme. N'hem estat mancats durant més de dos segles i l'hem tinguda de nou per espai de dos anys. Pel novembre del 1932, era elegit el primer Parlament Català, i el 2 de gener d'aquest any, una llei de les Corts de la República declarava suspeses indefinidament les seves funcions. No direm que aquesta Llei sigui un nou Decret de Nova Planta, però és innegable que sempre que parlarem de la nostra manca de facultats per a legislar en matèria de dret civil, haurem de derivar-la d'aquesta data de l'any 35 en què una nova llei de la República ha suspès tota funció legislativa. I els que parlin d'aquesta llei hauran d'evocar el record de la nostra època, caracteritzada a gairebé tot el món per un eclipsi del sentiment del dret.

Segurament aquest eclipsi anuncia una transformació social, amb repercussions directes sobre totes les organitzacions jurídiques, sense que els homes d'avui en puguin comprendre el seu abast, perquè l'arbre ens priva a tots de veure el bosc. Però el cert és que aquesta transformació se'ns manifesta ara com una negació dels principis fonamentals del nostre organisme jurídic, a la qual segueixen innumbrables provatures més o menys improvisades per a trobar els fonaments de les noves construccions socials, en mig d'un desordre en el qual les més diverses manifestacions de la vida es barallen per a poder imposar la norma del seu propi interès a totes les altres. Època ingrata la nostra, com totes les èpoques de transició, no podem saber mai a cap moment quina és la seguretat d'avui que pugui ésser la seguretat de demà. El dret ha cedit el pas a la força, i la força ha estat i serà sempre l'atzar.

Abans de portar la mirada damunt del panorama universal per a veure els efectes de l'actual crisi del dret, no ens moguem de moment de l'observatori de la nostra terra ni ens apartem del problema que havíem començat a examinar sobre la sort que ha tingut la breu reaparició de la nostra llibertat legislativa. Si no podem dir que l'hem perduda, s'ha de reconèixer que no podem fer-ne ús, i que és difícil de preveure per ara quan tornarà a ésser efectiva. Però cal recordar per quins camins insospitats hem pogut arribar a aquesta situació després de dos anys de vigència de la funció que ens ha estat suspesa. Tot just constituït el primer Parlament Català dintre del règim d'autonomia reconegut a Catalunya per la Repú-

blica, i tot just oberta de bat a bat la porta del nou Parlament per acollir les aspiracions populars que necessitessin concretar-se en una fórmula jurídica, el primer a comparèixer, fou l'home del camp. No podia ésser un desconegut pels nostres juristes perquè tot el que, per l'esforç d'aquests, ha restat viu del Dret Català, és principalment matèria de dret rural. Al redós de la nostra pagesia, hem pogut acomplir el treball, sovint penós, de mantenir el foc sagrat de moltes institucions jurídiques de la nostra terra que la vida intensa de les ciutats industrials no sentia la necessitat de conservar. Era en la vida del camp, en l'organització de la propietat agrícola, en els costums patriarcals de les masies, petits nuclis orgànics formats per una associació moral entre la família de vincles de sang i la família del treball, on els nostres juristes, en els discursos pronunciats des d'aquesta honorable tribuna, cercaven la supervivència de l'antiga sobirania de Catalunya i tractaven de fixar-la com una esperança de resurrecció. No. L'home del camp no era un desconegut per als homes de dret. Era la substància viva de la missió que ens havíem adjudicat com un deure d'honor.

Però el pagès català que va comparèixer davant del nostre primer Parlament no tenia res d'idíl·lic, i encara menys d'acadèmic. Venia cridant i amenaçant, disposat a fer-se la llei per ell mateix si el nostre Poder legislatiu no la feia al seu gust. ¿Era, com deien els uns, el producte artificial d'una demagògia sense fre que l'havia transformat? ¿Era, com suposaven d'altres, el portantveu d'un egoisme, cobejós de la propietat aliena? ¿Representava la reivindicació d'un dret civil, o l'ambició d'un dret social de classe? ¿Volia la destrucció de l'economia i de la societat catalana? ¿Aspirava a una més justa distribució de la riquesa o dels seus productes? Totes aquestes i altres preguntes es feia el poble, desconcertat per la sobtada aparició. Però també se la feien els juristes, els quals no havien pensat prou que la llibertat legislativa, amb tant d'amor defensada, no plantejaria problemes d'ordre acadèmic a resoldre tranquil·lament amb l'estudi minuciós de les tradicions jurídiques de la terra, sinó que suscitaria qüestions de caràcter passional, sota la influència de l'esperit de l'època, que no es detura davant de cap respecte a la intangibilitat de principis jurídics seculars.

Tots sabem com es va descabdellar la curta història d'aquest esdeveniment. El Parlament Català, ajudat pel concurs d'alguns juristes eminents, va dictar la famosa Llei de Contractes de Conreu de 12 d'abril del 1934. No cal pas analitzar el seu contingut i menys encara judicar-lo. Amb encert o no, la llei volia recollir tres aspi-

racions de l'home del camp que es consideraven essencials: renda justa, estabilitat en la possessió de la terra amb dret a les millores i accés possible a la propietat. Res de tot això no era nou en matèria de legislació agrària; però els preceptes de la nova llei, restaven molt per de sota de les reclamacions immediates de les masses camperoles, agitadaes per un vent de tempesta, i en canvi, pel fet de no quedar sobtadament restablerta la pau del camp, la llei va ésser condemnada a mort per tots els interessos que se'n sentien perjudicats.

El primer assaig de la nostra llibertat legislativa semblava dissortat. La nova llei fou acusada de lesa pàtria, i amb aquesta acusació va haver de comparèixer davant del Tribunal de la República que havia de jutjar-la. L'haver estat el seu advocat defensor no m'obliga ara a exaltar les seves virtuts després d'haver sostingut davant del Tribunal de Garanties la seva manca de culpa. Ara, com aleshores, penso que aquella discòrdia civil era un episodi més del drama dels nostres temps: el desmai del sentiment del dret, que declina arreu del món davant la puixança de la força. El Tribunal va dictar contra la llei l'esperada condemna de mort; però cal reconèixer que en la sentència quedava malferida per a sempre la facultat de Catalunya de legislar en matèria de dret civil.

Perquè, segons el règim de la nostra autonomia, queia fora de l'activitat legislativa de Catalunya tot el que se'n diu dret social; i encara que la Constitució de la República, amb tot i no definir el concepte d'aquest nou dret, el redueix a les relacions de treball entre patrons i obrers, el Tribunal va entendre i va declarar que la Llei de Contractes de Conreu del Parlament Català no tenia dret a existir perquè no era matèria de dret civil, sinó de dret social, que escapa a la nostra competència legislativa. Acceptada aquesta sentència, el dret civil ha deixat d'ésser una realitat. Ni la constitució de la família, ni el dret successori, ni l'organització de la propietat, ni la creació dels drets reals, institucions que han constituït fins ara la raó d'ésser del dret civil, l'objecte del qual és fixar la regla de les relacions familiars i patrimonials dels homes, no podran ésser motiu d'una llei catalana perquè passen a ésser matèria de dret social. N'hi ha prou, segons la sentència del Tribunal de Garanties, amb què una llei afecti un interès col·lectiu o limiti la llibertat individual en nom d'un interès social, perquè no es pugui dir que es tracta d'una llei de dret civil. I no pot escapar a la penetració de ningú que no hi ha una sola matèria de dret civil que no estigui inspirada en algun motiu de necessitat social, des

de l'extensió de la llibertat de testar, fins a l'establiment emfitèutic per a la valorització dels immobles.

Contra aquesta limitació manifestament abusiva de les facultats de legislació de Catalunya, es va redreçar el Parlament. No és hora d'esbrinar si va estar o no encertat en la manera de procedir. Personalment em reservo tot judici, com reservo la revelació de la meva conducta durant tot aquell període d'agitació. El que puc dir és que el meu modest concurs no va ésser ni estrany ni inútil a la solució legal del conflicte per a salvar d'un naufragi immediat la llibertat legislativa de Catalunya. L'esforç, però, tots sabeu que haurà estat perdut. Gairebé l'endemà mateix de promulgada una nova llei de contractes de conreu, despullada de les imperfeccions constitucionals que havien motivat l'anul·lació de la primera, queia el nostre Parlament. I aquella pobre llei, nascuda entre la indiferència de les masses camperoles i la hostilitat irreductible dels seus adversaris, era destruïda sota els decrets d'una autoritat militar en ple estat de guerra, alhora que en nom del Govern de la República era prohibida la seva invocació com a text legal aplicable.

Em sembla veure en aquest moment aquells dels meus il·lustres antecessors que ja han desaparegut, desfilar per aquesta tribuna que guarda el record del seu pas gloriós, i m'imagino amb quina pena assistirien al nou funeral d'una llibertat de legislar que era la màxima il·lusió de la seva vida. ¿Ens maleïrien per no haver trobat un instrument legislatiu digne de l'alta tradició jurídica de Catalunya? ¿Ens dirien, potser, que la facultat de fer les lleis és del poble, i que sigui el que es vulgui l'instrument que el poble escolleixi, no se'l pot destruir si es posa en perill la llibertat aconseguida? Ombres venerables que ens portarien la veu dels temps que varen viure, no podrien comprendre l'esperit de l'hora que vivim nosaltres, hora fugissera en el temps i en l'acció, que en cap dels seus minuts no pot donar fixesa a un pensament ni estabilitat a un sentiment. No vulguem donar excuses a un passat que no les entendria. Reconeguem, per ara, que en mig de la lluita penosa a la qual assistim, entre el dret i la força, entre la raó i l'instint, entre l'esperit i la matèria, lluita que fa trontollar el món, no hem sabut o no hem pogut fer ús d'una llibertat que els nostres antecessors, amb tanta tenacitat com amor, ens varen posar en camí de poder assolir.

No vull examinar, ara, altres exemples que l'actualitat m'ofereix d'aquesta especial situació nostra davant la funció de legislar. A fi de comptes, arribariem a la conclusió, no pas exclusiva de la

nostra terra, que els moviments passionals de la massa, misteriosa i desconcertant per les influències contradictòries que la menen, fan gairebé impossible la tasca d'encertar la fórmula justa del dret que ha d'ésser una llei.

El problema de les jurisdiccions

Però aquest desordre espiritual del nostre temps, no solament pertorba l'acció del legislador, sinó que fa ineficaç la llei després d'ésser dictada. I d'això sí que en vull esmentar un exemple, que té el valor d'haver estat viscut.

Un dels pensaments que inspiraven amb més vigor l'acció dels fundadors de la República, era el d'esborrar el rastre que en la funció judicial del nostre país havien deixat les guerres civils del segle passat. Creien urgent resoldre el problema de les jurisdiccions especials, i principalment, el de la jurisdicció militar que havia tingut per molt de temps, com un llegat natural del sentit polític d'aquelles guerres, un abast manifestament excessiu per a un fur d'excepció. I abans de transcórrer un mes de la proclamació de la República, es va publicar el Decret de l'11 de maig del 1931, seguit d'altres de 2 de juny i 3 de juliol, convertits en Llei per les Corts Constituents el 16 de setembre i 30 de desembre del mateix any, els quals fixaven els límits de la competència dels Tribunals de Guerra. La doctrina d'aquests Decrets fou confirmada per l'article 95 de la Constitució de la República i per la Llei d'Ordre Públic de 28 de juliol del 1933.

Totes aquestes disposicions, aparegudes amb la dispersió que revelen les dates diferents de promulgació, formen un conjunt orgànic que permet d'ordenar el funcionament de la jurisdicció militar en forma distinta d'abans.

Com sabeu, aquesta jurisdicció era competent per a entendre, en estat de guerra com de pau, en delictes que es consideraven militars, o bé perquè eren definits com a tals en el Codi de Justícia Militar i altres lleis complementàries, o bé perquè els donava aquell caràcter la condició personal de l'acusat o el lloc de comissió del delicte. Les noves lleis de la República redueixen l'extensió d'aquesta competència. Per una banda, ordenen que deixin d'ésser delictes militars tots els que per lleis especials d'ordre penal havien anat passant de la jurisdicció ordinària a la castrense, i per altra

banda suprimeixen el fur de guerra per raó de la persona i del lloc, declarant que els Tribunals Militars no entendran més que dels delictes essencialment militars que ho siguin per raó de la seva naturalesa.

Limitada en aquesta forma l'àrea de la competència, les noves lleis separen les funcions pròpies de l'autoritat militar de les de l'autoritat judicial castrense que abans estaven confoses en la persona del Capità General, càrrec que ha desaparegut, substituint-lo el Cap de la Divisió Orgànica amb funcions estrictament militars i subjectes a les ordres del Poder Civil. Com a conseqüència, l'Auditor de guerra, que era un assessor jurídic de l'antic Capità General amb vot decisiu per a l'aprovació de les sentències dictades pels Consells de guerra, passa a tenir totes les facultats judicials que abans eren pròpies de l'autoritat militar. I aquesta separació de funcions, destinada a assegurar la independència de la justícia militar com una branca de l'administració general de la justícia, ha fet desaparèixer l'antic Consell Suprem de Guerra i Marina, substituint-lo per una Sala especial del Tribunal Suprem, composta de Magistrats de l'ordre civil i d'altres procedents del cos jurídic militar, a la vegada que els Fiscals militars passen a les ordres del Fiscal General de la República.

No es pot negar que la reforma té una positiva transcendència, principalment per l'orientació que deixa assenyalada de reduir el fur de guerra a la seva naturalesa pròpia d'un fur d'excepció, i per tant, limitat i de funcionament restringit. Però aquesta transcendència no és tan patent en la vida normal com ho és quan el Poder civil, amb motiu d'un desordre públic, creu necessari traspassar les seves funcions a l'autoritat militar, declarant l'estat de guerra. En aquest moment, segons la Constitució, s'ha d'estar al que disposi la Llei d'Ordre Públic que és la que regula el règim circumstancial de l'estat de guerra, i en la nova Llei d'Ordre Públic no hi ha cap precepte que estigui en oposició amb les reformes esmentades de la jurisdicció militar.

En el sistema actual de l'estat de guerra, totes les funcions governatives passen a l'autoritat militar amb facultats excepcionals per al restabliment de l'ordre públic; però les funcions judicials no passen amb igual extensió a la jurisdicció castrense, la qual ha de limitar-se, pels preceptes de la legislació de la República, a entendre solament dels delictes militars que ho siguin per raó de la seva naturalesa. S'ha de tenir present, com hem dit abans, que aquesta legislació ha suprimit la competència del fur militar per

raó del lloc del delictes, que era el motiu pel qual aquell fur entenia en els delictes comesos en plaça declarada en estat de guerra, segons precepte terminant de l'article 9 del Codi de Justícia Militar que ha estat derogat.

No és difícil fixar, d'acord amb les Lleis actuals, la manera com ha de funcionar el mecanisme d'una declaració d'estat de guerra. L'autoritat militar es fa càrrec del comanament amb la indispensable publicació d'un ban per a començar a actuar. Té facultats per a declarar en el ban quins fets seran considerats delictes militars a més a més dels que, amb aquest caràcter, defineix el Codi de Justícia Militar; però no pot fixar penes que no estiguin prèviament consignades en les Lleis, ni podrà manar que per als delictes definits en el ban s'apliquin les penes de l'esmentat Codi fins després del terme de 24 hores. Els delictes de rebel·lió i de sedició, que són els que, generalment, determinen aquest estat d'excepció, estaran subjectes a un règim especial, que la Llei d'Ordre Públic ha establert amb l'objecte de terminar ràpidament el desordre. Aquesta especialitat consisteix en què els delinqüents que es lliurin a l'autoritat dintre del termini de dues hores de publicat el ban, si aquest no en fixa un altre, quedaran exempts de responsabilitat, i tots els que no s'hagin lliurat i siguin agafats després, seran sotmesos al Tribunal d'Urgència de la jurisdicció ordinària si no es tracta dels caps de la rebel·lió o sedició. Totes aquestes prescripcions obeeixen al pensament que, si una rebel·lió es pot combatre amb les armes, també es pot reduir provocant la deserció dels rebels amb l'oferiment de mesures de perdó o de lenitat.

Aquella separació de funcions que han fet les noves Lleis de la República entre l'autoritat militar i la judicial castrense, renou els màxims efectes durant l'estat de guerra. El Cap Militar de la Divisió o de la Plaça és el qui mana com a única autoritat, el que s'incauta dels serveis que creu necessaris, suspèn els Ajuntaments i funcionaris que no l'inspiren confiança, dona ordres a militars i paisans, decreta empresonaments, es fa càrrec per mitjà dels seus auxiliars dels presos que facin els soldats o els agents de l'ordre públic i decideix quins dels presos han de quedar a la seva disposició, quins altres han de passar als Tribunals d'Urgència i quins han d'ésser lliurats als Auditors de guerra per a sotmetre'ls a la jurisdicció militar. L'autoritat judicial castrense no veu alterades durant l'estat de guerra les seves funcions normals, més que pel fet que haurà d'entendre en els delictes nous que l'autoritat militar hagi definit com a delictes militars en el seu ban, i en canvi,

haurà de deixar d'entendre en les causes contra els simples executors de fets de rebel·lió i de sedició que passen als Tribunals d'Urgència. I amb aquest sistema, les responsabilitats d'un desordre es poden liquidar amb ordre. Un gran nombre de suposats culpables queden, com a presos governatius, a la disposició de l'autoritat militar, que els pot alliberar o retenir, segons convingui a les necessitats públiques, i en altre nombre més reduït passen a poder de la justícia, els més a la jurisdicció ordinària i els menys, a la castrense. El Poder públic pot desenrotllar així amb facilitat la seva acció per a normalitzar la vida del país després d'una rebel·lió vençuda, sense que l'entrebanqui, com abans, la necessitat de resoldre l'enorme volum de processos que les funcions judicials dels antics Capitans Generals els obligaven a seguir. El Govern, amb un cop de ploma, pot ordenar quan vulgui l'alliberament de tots els presos que estiguin a disposició de l'autoritat militar, que seran sempre el major nombre per tractar-se de fets tumultuaris en els quals és pràcticament impossible determinar moltes responsabilitats individuals, i podrà estalviar al país l'emoció, i amb ell el desordre moral, de l'espectacle anacrònic dels innumbrables Consells de guerra que són conseqüència de considerar única competent la jurisdicció militar, espectacle que era l'epíleg obligat de les velles guerres civils i que les noves lleis de la República han volgut impedir que es repetís.

Però els autors d'aquestes lleis no havien pensat que darrera d'un gran desordre es produeix sempre en la massa un estat d'excitació poc propici a l'estudi d'una reforma legal i menys encara quan els trastorns polítics tenen, per una llarga història, un ritme gairebé tradicional. Per això, quan per primera vegada, d'ençà de la República, s'ha cregut necessari declarar l'estat de guerra en tot el territori, els encarregats de complir la llei, començant pel Govern, sembla que hagin tingut la sensació que les poblacions afectades es sentirien desamparades si les mesures de repressió no es desenrotllaven segons el patró de sempre. I les noves lleis de la República, no incorporades encara als costums públics com a norma habitual en aquests esdeveniments dolorosos, han passat en gran part desapercebudes, restablint-se de fet la legalitat anterior.

El mateix Tribunal Suprem, a jutjar per recents resolucions, sembla no haver-se adonat encara que l'estat de guerra no determina forçosament la competència de l'autoritat militar, i ha fet dependre aquesta competència de la circumstància que els fets perseguits s'hagin realitzat abans o després d'haver-se publicat el

ban de l'autoritat militar. I el més sorprenent és que sembla que tampoc no s'ha adonat encara de cosa tan essencial com és la separació legal entre les funcions de l'autoritat militar i les de l'autoritat judicial castrense, perquè en alguna de les seves resolucions ha donat a la competència del fur de guerra una extensió que no té, interpretant l'article 56 de la Llei d'Ordre Públic en el sentit d'atribuir a aquella autoritat judicial les facultats que la Llei esmentada reserva exclusivament a l'autoritat militar. D'aquí vé que ningú, ni la Fiscalia General de la República, ha demanat el funcionament dels Tribunals d'Urgència, ni ha pensat en les facultats excepcionals governatives dels Caps de les Divisions Militars, pel qual motiu, tot just començada a esvaïr l'efervescència passional que segueix a un greu desordre, el Poder públic s'ha trobat amb la sorpresa que la normalització de la vida ciutadana ensopegava una vegada més, amb la necessitat de resoldre milers de processos militars amb el mateix espectacle dels Consells de guerra que les lleis de la República havien volgut impedir.

L'exercici de les funcions públiques

Hi ha en aquesta matèria un altre problema interessant de Dret Públic que no podem passar per alt. Amb l'extensió donada contra llei a la competència del fur de guerra, es varen iniciar alguns processos militars contra autoritats civils d'ordre judicial i administratiu per fets realitzats en l'exercici de les seves funcions. Com és natural, va quedar immediatament plantejada la qüestió que l'enjudiciament de les funcions d'un càrrec públic, no està ni pot estar subjecte a cap altre jurisdicció que l'assenyalada d'una manera especial en les lleis per a aquests casos. I és tal la confusió que existeix en l'ordre dels principis bàsics del nostre organisme jurídic, que es pot dir que aquest problema no ha estat encara ben entès per part de molts dels cridats a donar-li solució.

Val a dir que han contribuït a accentuar aquesta confusió algunes resolucions del Tribunal Suprem que no demostren un estudi prou a fons de la matèria. Es el Tribunal de Garanties, per la intervenció del Fiscal General de la República, el que ha procurat restablir la doctrina legal oblidada, sense haver-ho, però, aconseguit del tot.

Tots sabeu que, havent estat encartats en processos per rebel-

lió alguns Diputats a Corts, el Tribunal Suprem va decidir que hauria de jutjar-los la jurisdicció de guerra, i en prendre aquesta resolució, el Tribunal es va permetre de declarar que el fur militar era l'únic competent per entendre, durant l'estat de guerra, de totes les causes que fossin instruïdes per delictes contra l'ordre públic, sense fer distinció de cap mena entre els ciutadans, perquè tots eren iguals davant la justícia. Prescindint de l'error de donar a la jurisdicció militar un abast que les noves lleis de la República expressament li neguen, va resultar a la pràctica que aquell principi de la igualtat entre els ciutadans es va estendre a voler confondre amb aquests les autoritats civils de tot ordre, sense pensar si estaven o no en l'exercici de les seves funcions, instruint contra d'elles els mateixos processos i per la mateixa jurisdicció que tots els altres seguits per delictes contra l'ordre públic.

No semblava que havia d'ésser difícil esmenar aquesta pertorbació jurisdiccional; però no solament ha estat difícil, sinó que en aquestes hores encara ho és. Costa molt de fer entendre que la missió de judicar l'exercici d'un càrrec públic és prou delicada per a que la llei, aquí com arreu del món, s'hagi preocupat de rodejar-la de garanties de prudència, de capacitat i d'encert, tant més importants com més alta sigui la jerarquia del càrrec, la funció del qual es discuteixi. Perquè no es tracta de jutjar els actes personals d'un ciutadà distingit, sinó d'esbrinar si una funció pública s'ha exercit amb tot l'escrúpol que exigeix el tenir la representació de l'Estat o del poble; i aquesta feina s'ha d'encomanar necessàriament a una jurisdicció de màxima autoritat, que equivalgui en prestigi a la mateixa funció que s'ha de judicar. Del judici que es formi i de la resolució que es prengui no en depèn únicament l'honor personal de l'acusat, sinó que en depèn molt més la consideració deguda a l'Estat o al poble, la representació i la dignitat dels quals estan vinculades en la funció de l'acusat.

El cas dels Diputats a Corts, que havia estat el motiu principal de la confusió provocada pel Tribunal Suprem, va contribuir després en part a esvair-la i a aclarir el problema. Perquè si els Diputats podien ésser declarats subjectes a la mateixa jurisdicció que tots els altres ciutadans, era quan es tractava de fets realitzats fora de l'exercici de les funcions del càrrec, tota vegada que les funcions de Diputat estan protegides per la inviolabilitat que supri-meix tota jurisdicció per a jutjar-les. Es cert que tots els ciutadans són iguals, però al carrer. Dintre de l'exercici d'un càrrec públic, nosaltres no som pas iguals que el qui en té les funcions. Un mi-

nistre, un diputat, un jutge o un regidor que facin foc contra la força pública, poden i han d'ésser jutjats per la mateixa jurisdicció que els altres ciutadans. Però en els fets realitzats dintre la seva funció, el Diputat no pot ésser jutjat per ningú, i el ministre, el jutge o el regidor només poden ésser-ho per la jurisdicció especialment assenyalada per la llei. Durant l'estat de guerra, un Diputat pot pronunciar al Congrés els discursos més subversius, proposar i votar els acords més sediciosos, i totes les jurisdiccions hauran de deturar-se a la porta del Parlament. En el mateix cas, els jutges o els Ajuntaments d'una capital poden acordar i realitzar dintre de les seves funcions, actes que es considerin pertorbadors, i només la jurisdicció de competència especial podrà jutjar-los, sense perjudici que l'autoritat militar, no la judicial que és diferent, els suspengui, els substitueixi i els faci presoners si creu que les necessitats de l'ordre públic ho exigeixen. I totes les altres jurisdiccions s'hauran d'abstenir en absolut de tota intervenció mentre la competent no decideixi, vist el procés instruït per ella i per ningú més que ella, que els fets perseguits estan fora de l'exercici de les funcions judicials o municipals del seu autor.

Avui les nostres jurisdiccions de competència especial són la del Tribunal de Garanties per als càrrecs de President de la República o de les Corts, Ministres, membres dels Governos Autònoms i Magistrats del Suprem; la del Tribunal Suprem per a Magistrats i Jutges, i la de les Audiències del Criminal de les Audiències Territorials per a Diputats Provincials i Regidors de les capitals. Alguna d'elles s'ha fet respectar després de vèncer moltes resistències que la rutina del passat feia semblar invencibles, però d'altres no s'han atrevit a fer-se valer el seu dret perquè desconfiaven per endavant d'aconseguir-ho, i d'altres, per últim, han estat reconegudes per motius diferents del títol de la seva competència especial. Sembla que per l'estat actual de confusió i de crisi del dret s'hagin enterbolit d'una manera lamentable el concepte de la dignitat de les funcions públiques i el sentiment del respecte que els és degut, sense adonar-se del que pot tenir de dissolvent per al nostre ordre jurídic aquesta mena de negació de les jerarquies polítiques que li serveixen de suport i que les lleis havien cregut indispensable protegir. Però també cal reconèixer en descàrrec del nostre país que, si en alguns pobles selectes de l'Europa Occidental aquesta mena de problemes jurisdiccional es descabdellen dintre de les normes jurídiques d'una democràcia organitzada, en altres pobles de la resta d'Europa, algun dels quals s'havia pogut

adjudicar fa uns anys en l'ordre cultural el guiatge de la humanitat, es produeixen ara en la pràctica judicial escenes d'un salvatgisme desconcertant que fa desconfiar de les virtuts espirituals de la intel·ligència contra els instints ancestrals dels homes.

La croada contra els Parlaments

¿De què ve el desordre moral que es manifesta arreu del món amb aquesta crisi tan aguda del dret, i encara més del sentiment del dret? Aquesta crisi — diuen molts — ve, com totes les altres, de la greu crisi econòmica que ha trasbalsat de soca a rel la vida de tots els pobles. No ho neguem. Però podríem imaginar altres explicacions igualment justificades, i no estariem segurs de no haver encertat més que amb aquesta. Tot el que sabem és que els pobles, en general, han perdut la fe en l'eficàcia de la llei com norma de convivència social, i que els diversos components de la massa volen que el seu propi interès inspire la regla que el Poder públic imposi per un manament coactiu a tots els altres. D'aquí neix la croada que s'ha aixecat contra els Parlaments i el parlamentarisme, a la qual es referia amb la seva reconeguda eloqüència el nostre il·lustre company Josep Roig i Bergadà en el discurs presidencial de l'any passat.

No es tracta d'un odi inspirat per una doctrina contra la institució parlamentària o el seu mecanisme. Es tracta d'un odi primari contra l'únic organisme polític que fa les lleis a plena llum. La deliberació pública del Parlament és una exhibició del treball de recerca d'un pensament jurídic, en el qual es contrasten opinions i sentiments que ajuden a encertar la fórmula sintètica de l'interès col·lectiu. Però la massa no pot resistir la visió d'aquest treball que li resulta fatigós i li sembla inútil. Perquè discutir és donar belhigerància a l'interès contrari, amb el perill d'acabar donant-li la raó. Com declarava fa poc el President Flandin, ha trobat en els seus plans legislatius de redreçament econòmic molta més oposició en els grans Sindicats d'interessos que en el Parlament, contra el qual — diu — es vol desviar hàbilment la còlera popular. No s'ataca el Parlament pels seus defectes, que indubtablement els té com tota institució humana, sinó que se l'ataca per les seves virtuts que asseguruen la cooperació i el control de l'opinió en les funcions públiques. La lluita entre els components de la mas-

sa és una qüestió de força, i tots es refien de tenir-la més propícia en el secret d'un gabinet d'Estat que assumeixi la totalitat del poder, que en la lliure col·laboració de les representacions populars. I ara té un valor profètic la famosa frase de Cavour: la pitjor de les Cambres és preferible a la millor de les antecambres. Perquè la florida dels poders personals que ha tancat tants Parlaments, ha tancat a la vegada els pobles dintre la closca dels seus egoïsmes, dels seus terrors i de les seves misèries, traduint en una manca de solidaritat universal la desconfiança interior en l'arbitrarietat dels poders personals i en els abusos inevitables dels seus aprofitadors.

La Societat de les Nacions

Enlloc ha fet més estralls aquesta crisi lamentable del dret, que en l'ordre internacional. Aquella Societat de les Nacions, nascuda en un moment d'emoció contra l'horror dels conflictes armats entre pobles, que en el pensament dels seus fundadors havia d'ésser l'organisme suprem que definís el dret en les relacions dels Estats, no cau per la inèrcia dels homes eminents que la sostenen, sinó per la mateixa aversió que s'ha volgut desvetllar en els pobles contra els seus propis Parlaments. Deixem la paraula a l'il·lustre professor de Dret Internacional, Georges Scelle, que en un treball recent, després de comentar el fracàs de la Unió Europea dintre la Societat de les Nacions, afegeix: "Ja no hi ha Europa, perquè els diferents Estats l'han dividida en compartiments econòmics, aixecant les barreres duaneres quan devien abolir-les segons la recomanació de la Conferència Econòmica del 1927. Ja no hi ha Europa, perquè les seves institucions polítiques essencials que tendien abans de la guerra a generalitzar-se, han estat brutalment ensorrades en la major part dels països. ¿Com es pot concebre un assaig d'organització europea quan en la majoria de les nacions ja no es coneix, ni llibertat política, ni institucions representatives, ni tan sols llibertat de pensar? La ciència europea està a punt de desaparèixer perquè no hi pot haver ciència allà on està subjecte al poder públic. Pensem, per exemple, que el sistema jurídic en grans països, com Rússia, Alemanya o Itàlia, està trasbalsat, sota pressions oficials, pels mateixos juristes per a posar-lo d'acord amb les concepcions del Poder. Hi ha un tal desconeixement dels orígens i de la vida del dret, una tal arbitrarietat, una tal negació

del pensament científic, que s'ha de preguntar si en tota aquesta conducta no hi ha més de follia que de servilisme. Vivim un període d'aberració i el contagi mental s'estén encara més, tots els dies."

Aquesta pintura tan negra revela una gran desillusió; però sense caure tan avall en la desesperança, hem de reconèixer el fet que la Societat de les Nacions ha resultat impotent en la seva missió jurídica a causa de l'allunyament dels pobles que hi estan representats. S'ha de veure com els desenganys per aquest apartament inesperat dels pobles ha anat apagant els entusiasmes de tots els grans juristes que amb tanta fe havien començat la seva tasca històrica. Cada dia, una onada de fredor paralitzava els seus moviments i feia inútils els seus estudis. Les fórmules més solemnes i transcendents s'anaven convertint en modestes recomanacions dels Estats, redactades amb un estil volgudament inexpressiu, que ha arribat a ésser l'estil propi de Ginebra. El raonament ha esdevingut subtilesa i el pensament s'ha fet verbalisme. Les discussions de temes del màxim interès per a la pau, com el famós protocol de cooperació entre nacions contra l'amenaça de guerra, eren discussions emocionants mentre els juristes més coneguts de la Societat debatien entre ells el problema; però quan sobtadament apareixia el representant d'un Estat, que portava al darrera, més que un pensament, una passió popular, els juristes emmudien i s'havien de tancar en un Comitè de redacció per a trobar treballosament una fórmula anodina que no pogués ferir cap egoisme nacional. I quan els poders personals han convertit la raó dels Estats en qüestions de prestigi dels partits governants, la Societat de les Nacions ha rebut el cop terrible que acusen les paraules que hem traduït de Georges Scelle.

Davant l'amenaça o el fet d'un conflicte armat, com el darrer entre el Japó i la Xina, la gent es pregunta amb sorna: ¿Què fan els de la Societat de les Nacions? Fan tot el que poden fer. Perdre una illusió més sobre el desig de pau que s'atribueix als pobles. Perquè serà cert, si es vol, que els pobles senten sincerament l'horror de la guerra; però és més cert que molts només volen la pau si aconseguen satisfer la mateixa ambició que esperen d'una guerra victoriosa. Si la Societat de les Nacions no dóna totalment la raó a un Estat, encara que procuri matisar el seu acord amb les màximes satisfaccions a l'amor propi nacional, l'Estat decebut se'n va fent retrunyir les portes, sense que ni una sola vegada el poble interessat s'hagi permès desautoritzar els seus representants. Man-

ca, sens dubte, una sanció col·lectiva contra els Estats que d'aquesta manera pertorben la normalitat del dret. ¿Però hi ha algú que cregui possible que els pobles acceptin el sacrifici d'una guerra punitiva contra un Estat llunyà i desconegut que ha mancat a l'honor d'un pacte? Imagineu el que passaria a tots vosaltres si, per imposar una sanció col·lectiva al que se'n diu l'agressió japonesa contra la Xina, haguéssiu de suportar, per un acord lliurement acceptat de la Societat de les Nacions, una contribució de sang o de diner com un tribut a la Solidaritat universal. Per això, aquest problema de les sancions ha estat sempre ajornat perquè ningú no es decidia a prendre compromisos que difícilment serien acceptats, i ara mateix, en aquesta hora en què ens trobem reunits, plana damunt d'Europa l'engúnia d'una amenaça de guerra per un poble en deliri que creu que no serà respectat fins que arribi a ésser temut.

Inseguretat de les lleis

Tenia raó Renan quan, amb aquell amable escepticisme tan seu, deia que ningú no sap mai el que es funda. La Societat de les Nacions n'és un exemple, però no és l'únic ni el més patent. Fins es pot dir que d'aquesta veritat avui en té consciència tothom. No cal fer ara una excursió històrica per a demostrar que els grans capitans i les grans figures polítiques han realitzat gairebé sempre el revés del que es proposaven, o han planejat empreses mancades. N'hi ha prou amb l'observació de l'actualitat. Tant els dictadors com els estadistes de les democràcies civilitzades, que s'han trobat enfront dels problemes de la crisi econòmica, han portat a les lleis les solucions inventades pel propi enginy o les fórmules proposades pels tècnics, unes i altres amb el dubte de si donarien un resultat contrari del que s'havia pensat. No han tingut en general la sinceritat del President Roosevelt que, en adreçar al Congrés la demanda de poders per a realitzar el seu pensament de reconstrucció econòmica, deia en veu alta que anava a intentar un assaig, del resultat del qual depenia la continuació o l'esmena. En rigor, el President Roosevelt, que anava a capgirar alguns dels principis fonamentals de l'organització jurídica de la República, intentava el que després s'ha anomenat una re-

volució psicològica. Provar si un gran gest espectacular, d'una manera especial en l'alleugeriment de les càrregues financeres de l'explotació agrícola, desvetllaria en la massa del poble l'esperança d'una nova represa dels negocis, com si un cop de volant afortunat posés en marxa el mecanisme paralytitzat de l'economia. A tot això estan reduïts els esforços dels dirigents dels pobles. A intentar de produir estats psicològics en les multituds nacionals per si retroben per elles mateixes l'estímul perdut de redreçament econòmic. Perquè, com diu l'eminent professor de la Sorbona Gaston Jèze, en l'estat actual de la ciència, ni es pot assenyalar, entre les moltes causes aparents de la crisi, quines són les que realment la determinen i la fan durar, ni hi ha ningú que pugui abastar totes les previsions indispensables per a donar una direcció única i encertada a l'economia dels pobles. Mentre per una part, alguns polítics i alguns escriptors, d'esperit més dogmàtic que Roosevelt i Jèze, es lliuren a la nova mania del planisme, que, com una herència del plan Haussman de la dictadura bonapartista del Segon Imperi, s'extén pels pobles sobre totes les formes de l'activitat humana com una proliferació de mètodes curatius per l'estil del de l'Abad Kneipp, per altre part surten veus que atribueixen la persistència de la crisi a aquesta mateixa mania, que consisteix en definitiva en voler donar a l'Estat, facultats de direcció en uns dominis que no coneix ni està preparat per a conèixer. I els fets semblen donar de moment la raó a aquests darrers perquè mai l'economia dels pobles no ha passat per una situació més anàrquica que des del dia que els Estats s'han posat a voler organitzar-la i dirigir-la.

Potser ara el President Flandin, disposat a restablir la llibertat econòmica, reduint les funcions de l'Estat a les que li són pròpies d'arbitratge i de control, aconseguirà inaugurar un nou sistema de redreçament; però en l'ordre jurídic, tots els sistemes es caracteritzen per la interinitat dels preceptes legislatius que desfan en una jornada la feina de l'anterior. S'anuncia l'estabilització de les monedes, i comença tot seguit una lluita per a la desvalorització com una garantia d'assegurament de la pròpia vida. Es vol industrialitzar la terra, i l'endemà mateix es cerca la salut de la producció agrícola en el fraccionament de la propietat i la resurrecció dels petits patrimonis familiars. Tot just aprovada una Constitució política, es prepara la seva reforma, i en molts de casos, algun ben conegut de nosaltres, es prefereix deixar de complir-la i fins d'una manera expressa i volguda infringir-la.

La llei és la marca transitòria del pensament fugisser de l'hora que passa, i el dret en crisi s'arredossa a les vores del camí per on desfila el desordre, esperant l'hora insegura en què pugui tornar a ésser el guiatge de la consciència dels homes cap el seu destí.

L'absolutisme nou

Algú dirà que he vingut a exposar una visió pessimista dels nostres temps, potser amb el propòsit exclusiu de voler donar algun interès a una disertació acadèmica que no en pot tenir pel seu mèrit. No. Ni pessimista ni optimista. Simple constatació d'uns fets, lleugerament apuntats, que cadascú pot apreciar, com li plagui. Optimisme i pessimisme equivalen a posar la imaginació pel damunt o per sota del valor positiu de les coses.

Parlem avui d'una crisi del dret, però no pas de la seva mort. I no és la nostra època la primera que ha conegut aquest fenomen social. Té el d'ara molta paritat amb la crisi que va cloure l'Edat Mitjana. De l'afebliment dels poders feudals, que havien estat l'armadura de la societat medieval, en va néixer el poder absolut del monarca, no solament per la contingència de la força militar d'un senyor damunt dels seus iguals per exigir d'ells submissió i vassallatge, sinó pel moviment social d'emancipació civil d'homes, de viles i de pobles, acollint-se a la protecció del rei. Serà potser una condició humana la de no poder-se valer d'un mateix per assolir un grau superior de llibertat després d'un llarg temps d'esclavatge. Manca la visió i la noció del nou dret, i amb elles, l'aptitud per a exercir-lo i el coratge per a defensar-lo. El dret dels més va aixecar damunt del pedestal un poder que el dret dels menys havia pogut contenir. L'absolutisme monàrquic va ésser el producte inesperat de l'ànsia d'alliberament dels homes. No és hora de recordar com ha deixat el rastre de les seves petjades en la història aquest nou poder, amb el seu afany de glòries i de prestigi pel propi nom i pel dels seus dominis, reduïts els homes a súbdits i els pobles a patrimoni de la reialesa. Però el fet és que, a la volta d'un temps, l'absolutisme monàrquic queia sota el pes de la seva responsabilitat social, i els súbdits revoltats aixecaven cruelment davant la història, com un símbol sagnant del nou dret, el cap del més ínfeliç dels reis.

¿No us sembla que ara, en les hores tèrboles que vivim, turmentades per la inquietud social d'altres afanys de superació de llibertat, el nou poder absolut de l'Estat està a punt de substituir la funció històrica de l'absolutisme monàrquic? El procés sembla el mateix; la condició humana que va provocar-lo no ha canviat; les abdicacions del propi dret i fins dels atributs de la dignitat dels homes, són el preu ofert espontàniament per a la protecció de l'Estat, i dintre del grau superior de coneixement que han assolit els homes, ha arribat a ésser una doctrina la dictadura del proletariat, que ve a repetir el fet conegut que el dret dels més aixequi damunt del pedestal un poder que el dret dels menys havia sabut contenir. I el cor ens diu que el ritme fatal de les evolucions humanes no permetrà d'impedir ara l'estrall del nou absolutisme de l'Estat, ni permetrà d'impedir demà que uns braços en revolta aixequin el cap del nou poder absolut davant la història futura com un altre símbol sagnant de la naixença d'un nou dret.

Sens dubte influeix en aquest procés un fet d'una transcendència enorme, com és el desvetllament sobtat dels homes primitius i dels pobles a mig fer que la guerra mundial va treure a la llum del sol. Vénen tots ells a incorporar-se a la nostra vida amb el bagatge dels seus prejudicis ancestrals, amb l'orgull natural de creure que comença amb ells la vida que no coneixien i amb aquell entorpiment espiritual que fa de la llibertat un dolor per tot el que representa d'esforç per a regir-se un mateix dintre d'una àmplia àrea del dret. Vénen perquè el món els ha cridat, i el món no té altre remei que fer-los lloc. ¿Es fondran amb la nostra civilització des dels primers contactes o la voldran destruir com una nosa o una tortura? ¿El seu primitivisme ens ofegarà, o ens aportarà amb el temps una nova vigoria? Aquests són els secrets de demà. Per ara, tot el que sabem és que en les terres del pròxim Orient, tot just ensorrat un Imperi secular, aquests pobles recent desvetllats s'han sentit arrossegats pel propi instint, en mig d'una tragèdia espantosa, a refer, amb un nou contingut espiritual, l'Imperi perdut, que és la concreció vivent de l'esperit de les seves races.

Recordo unes paraules de Tukatxeuski, avui generalíssim del nou Imperi, ahir oficial de la guàrdia imperial del Tzar. La preocupació jurídica — deia — és la malura de la mediocritat d'Occident; respon a un esperit de mesura i d'harmonia que per a l'Occident pot ésser una qualitat i per a nosaltres és defecte; una

lleï, per justa que sembli, no pot canviar l'estructura d'un poble; és un vestit que no va bé a tothom, i el nostre vestit és el despotisme que, sense miraments per a la vida i les necessitats dels subjectes, pot satisfer l'única necessitat positiva de conduir la massa del poble pel bon camí. Paraules aquestes que il·luminen la declaració del vell Brussilof de posar la seva espasa a favor del nou poder perquè aquest fortificaria la consciència nacional de Rússia i exaltaria l'esperit patriòtic del poble.

Aquesta visió nacionalista del drama del pròxim Orient, que en tants aspectes reproduïx la història del segle XVI espanyol, ha tingut una repercussió gairebé immediata en altres pobles d'Europa que l'han traduïda al llenguatge propi. I ¿qui sap? Potser en l'impuls misteriós d'aquests pobles encara desconeguts, que cerquen a les palpentes la nova lleï de la raça i de la terra, refractaris per tradició al nostre esperit de mesura i d'harmonia, hi ha l'explicació del fet desconcertant que totes les revolucions intentades al món en aquests darrers anys amb fins de transformació social, s'hagin convertit sobtadament en revolucions d'un nacionalisme delirant que ha rebaixat la pàtria a la condició d'una secta i ha encimbellat tants i tan vergonyosos poders personals.

Però ara és hora de repetir aquella frase de Renan que abans hem esmentat. Ningú no sap mai el que es funda. Perquè malgrat tot, un cop aixecat el nou Imperi d'Orient, el nostre dret secular, que té la soca arrelada en les profunditats de la vida, en transforma la figura. Les primeres institucions d'aquest Imperi, inspirades en el dret faraònic, no resisteixen les envestides del sentit humà de les nostres. L'home reapareix, amb tanta dificultat com es vulgui, però per les noves necessitats que Tukatxeuski menyspreava, surt i es comença a redreçar com a subjecte de dret. Han desaparegut, segons contenen, cinc milions de Kulacs, propietaris de la terra que l'explotaven en interès propi, però les darreres estadístiques fan pujar a 25 milions els que existeixen, a la vegada que en les propietats collectives apunta la reivindicació de regatejar a l'Estat la participació que es reserva. La lleï no és un vestit com deïa el generalíssim, sinó una condició essencial de la pròpia existència, i mentre aquesta condició — permeteu-me que capgiri una frase que corre com un tòpic — exigeix que la terra es faci seu l'home que la treballa, per a viure junts i fer viure la humanitat que els envolta, també exigeix que les Societats nacionals es vessin les unes a les altres, perquè ni creix ni pren ufana la vida que no es dóna. En aquesta hora precisa, l'Imperi

que rebutjava fa poc més de deu anys, a la Conferència de Gènova, tot contacte amb el món que no fos amb el propòsit d'avassallar-lo, entra solemnement a Ginebra, de bona o de mala gana, demanant un lloc en la defensa del dret de les nacions.

Les secretes decisions de la massa

Es que ningú no coneix les forces subterrànies que empenyen els homes en el camí dels seus destins, i ningú no pot endevinar quines seran les reaccions de la massa davant d'un intent de renovació. Sabem que ara, com en tot temps, és la massa, incoherent i complexa, impenetrable i misteriosa, la que ens mena i ens imposa a tots les secretes determinacions del seu desig. No hi ha cap voluntat que la domini, ni cap poder que la torci. Però no la coneixem, i els polítics, com els juristes, cridats a interpretar-la, s'han de refiar de la pròpia intuïció, deixant que el temps decideixi si ha estat errada o encertada.

També el cos humà havia estat un misteri impenetrable per a l'home, però la ciència, després de segles de lluites cruels, ha pogut ara muntar a tot el món els grans laboratoris, on l'experiència i l'estudi il·luminen cada dia més el secret de la naturalesa humana, a la vegada que descobreixen la immensitat del que manca encara conèixer. Amb més raó la massa social requereix els seus laboratoris, i no en tenim d'altres que les Acadèmies com la nostra. Urgeix que vulguem convertirles en instruments moderns de treball, conscients de la magnitud de la missió que ens pertoca. Pensem que la matèria de les nostres experiències i dels nostres estudis, és la gran massa popular, i que no podem, per tant, aixecar els nostres laboratoris dintre una vitrina isolada on anem tranquil·lament a dibuixar els nostres esquemes i comentar-los amb tot repòs, sinó en contacte directe amb les multituds que ens porten el tresor del nou coneixement. No és que l'Acadèmia hagi de sortir al carrer a confondre la seva acció amb les lluites públiques, però sí que el carrer ha de penetrar a l'Acadèmia amb tot el que té de desig i de passió. Es tracta d'enriquir el dret amb noves aportacions humanes per a superar la crisi que sofreix. Portem a la nostra crítica, respectuosa o escèptica, des de l'obra dels utopistes francesos del segle XIX, fins a la dels actuals renovadors com Stafford Cripps i Henri de Man, i principalment totes

les experiències, incoherents o desorbitades, dels dirigents del món, amb l'observació pròpia de les reaccions que produeixen en l'home obscur de la nostra massa.

I deixeu-me cloure aquest parlament amb un record personal. A la Secció de qüestions jurídiques de la Societat de les Nacions, on es reuneixen els juristes més eminents del món, va ésser proposat el problema de conciliar el pacte Briand-Kellog contra la guerra amb el pacte fonamental de la Societat que comprèn la mateixa matèria. Havien parlat, entre altres, el famós jurista grec Politis, professor de la Sorbona, i el jurisconsult Huber, que porta amb molta dignitat el nom del seu pare, el cèlebre autor del Codi Civil suís. Era un plaer l'anar seguint el pensament d'aquests homes, exposat pel primer amb una remarcable i persuassiva correcció de llenguatge i pel segon amb l'objectivitat serena de l'home d'estudi. Però de sobte es va aixecar el jove professor de Dret internacional de Brusselles, Rollin, i en la forma habitual d'una lliçó de càtedra, va anar desgranant amb una precisió meravellosa, tots els seus arguments contra les objeccions que s'havien insinuat a la conciliació immediata dels dos pactes. I sense transició aparent, mentre maquinalment recollia les seves notes, fets els ulls damunt l'Assemblea, va exclamar: "Jo he fet la guerra, i no vull tornar a veure aquella humiliació dels homes, reduïts a l'únic afany de defensar la vida com les bèsties." Seguidament, en nom de la humanitat ofesa i del dolor sofert, amb una vehemència emocionant que descobria el secret de la brillantor del seu discurs, es va tirar a fons contra les subtileeses doctrinals que podien aixecar un escrúpol teòric a l'efectiva i radical desaparició del crim de la guerra. I aquella Assemblea, fins llavors lliurada al plaer d'un estudi, seguit amb la fredor i la serenitat d'un pur treball mental, es va aixecar d'un sol cop, talment com per obra d'un ressort, i va esclatar en una ovació sorprenent, mentre unes llàgrimes mal contingudes feien sortir als ulls de molts el sentiment d'humanitat que la paraula del jove professor havia desvetllat en el seu cor.

Es així com veig l'acció que els temps assenyalen a la nostra Acadèmia. Per a redreçar en la consciència dels homes el sentiment del dret en crisi, hem de posar-hi calor d'humanitat. La ciència és desapassionada i objectiva; però això quan sembla en terra fèrtil, perquè quan ha de sembrar en un erm espiritual, hi ha de posar el cor i l'ànima fins a descobrir a la llum del sol la nova terra de les fecundacions futures. Nosaltres, els que en mig de la

crisi d'ara, conservem intacta la nostra fe en la perennitat dels valors humans que han donat la vida al nostre dret, hem de mirar amb serenitat i no amagar la gravetat de l'hora que passa, però no perdre la fe en l'inevitable renaixement. Podran les multituds turbulentes o les forces armades dels pobles de presa enderrocar el temple del nostre dret, però quan a la seva hora vinguin noves mans a refer-lo, cal que pel nostre esforç d'ara puguin retrobar el solar de la pàtria on aixecar-lo de nou.

HE DIT

MEMORIA
del Curs Acadèmic de 1934
llegida pel Secretari Primer
EMILI COLOM I SEGARRA

Senyors Acadèmics:

L'objecte de la memòria

Si no per precepte estatuari, per imposició consuetudinària ratificada en l'acord de la Junta de Govern, correspon que jo com a Secretari primer de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, doni lectura a la Memòria corresponent a l'actuació d'aquesta entitat durant el passat Curs de l'any 1934.

Per tal de fer una ressenya total, breu i objectiva, exposarem per ordre sistemàtic, les diferents activitats acadèmiques, ja que aquestes Memòries de Secretaria tenen per especial missió, de retre l'obligat tribut a la història de l'Acadèmia, puntualitzant els treballs que s'han realitzat i fent projectar l'ombra de la seva influència sobre tota la vida jurídica catalana.

El Cicle de Conferències

Després de l'admirable discurs inaugural que va pronunciar el molt il·lustre jurisconsult senyor Josep Roig i Bergadà, sobre el tema "Renovació del règim parlamentari", va tenir lloc un important Cicle de Conferències públiques examinant les varietats del Dret Civil Català.

L'Estatut de Catalunya va atribuir a la Generalitat, la legislació exclusiva en matèria civil, essent per tant del tot oportú dedicar-se a estudis d'aquesta naturalesa que han tingut la virtut de fer renéixer, amb una visió actual, tots els problemes que es plantejaren en posar les institucions del nostre dret civil a l'alçada que els correspon en relació amb el progrés experimentat pel dret en general.

Aquesta tasca de posar al dia la tècnica jurídica de les institucions del Dret Civil Català, és funció pròpia de l'Acadèmia de Jurisprudència i aquesta ha complert la seva missió mitjançant les Conferències organitzades amb la col·laboració dels Il·lustres Col·legis d'Advocats, de Notaris i de Procuradors, i pronunciades en aquest mateix saló pels Acadèmics-Professors següents:

El senyor Duran i Canyameres, que va fer una exposició interessantíssima sobre l'extensió territorial del dret barceloní i el senyor Jaume Cots, que exposà les noves orientacions de la legislació civil catalana en relació amb el dret comarcal; exordis apropiats a la naturalesa del curs. Els senyors Josep Foguet, Emili Saguer, Ramon Roca, Josep de Porcioles, Anguera de Sojo i Doderó, Josep Faus i Vicenç de Moragas, que varen estudiar, respectivament, amb notabilíssima competència els Drets comarcals de Tortosa, de Girona, del Pallars Sobirà, del Baix Urgell i Segrià, de Vic, de la Segarra i del Camp de Tarragona. Per últim, el senyor Maspons i Anglasesell, que va cloure el Cicle de Conferències amb un brillant resum dels temes exposats referint-los al renaixement del Dret Civil Català.

Tot aquest conjunt de Conferències han estat recollides en una voluminosa publicació que ha estat distribuïda a tots els senyors Acadèmics i que per mitjà de la Generalitat s'ha fet arribar a tots els arxius, biblioteques i principals centres docents de Catalunya.

La revista "Legislació i Jurisprudència de Catalunya"

En un altre ordre d'activitats acadèmiques i per acord de la Junta de Govern, ha vist la llum una nova revista mensual titulada "Legislació i Jurisprudència de Catalunya", destinada a publicar periòdicament i a colleccionar en forma orgànica i sistemàtica, les disposicions de la Generalitat, les resolucions del Tribunal de Cassació de Catalunya i la jurisprudència social derivada del Consell de Treball.

Aquesta revista, atesa la circumstància d'estar sota el control de l'Acadèmia i reconeixent el Poder Públic que ella contribueix poderosament al coneixement i pràctica del Dret i a l'acatament i respecte de la Llei, ha estat declarada publicació Oficial i d'Utilitat pública.

Altres activitats

Una altra activitat de l'Acadèmia ha estat la de correspondre al requeriment amb què va distingir-la l'Associació Internacional de Dret Penal, en sol·licitar-li un dictamen del que fou ponent el Membre de la Junta de Govern senyor Massó i Escofet.

La Presidència de l'Acadèmia va assistir a l'Assemblea per a l'elecció del President del Tribunal de Cassació de Catalunya; acte de remarcable importància.

Els Acadèmics de Mèrit

Els nous Estatuts han previst l'existència de la categoria d'Acadèmic de Mèrit que seran — segons defineix l'art. 9.è — les persones que, per llur relleu o importància científica en l'esfera jurídica, obtinguin aquesta distinció. L'Acadèmia ha entès que mereixien ésser elevats a aquesta categoria els honorables senyors:

Ramon d'Abadal i Calderó, Oriol Anguera de Sojo, Antoni M. Borrell i Soler, Lluís Duran i Ventosa, Ramon Coll i Rodés, Santiago Gubern i Fàbregas, Amadeu Hurtado i Miró, Joan Maluquer i Viladot, Joan Martí i Miralles, Francesc Maspons i Anglasesell, Antoni Par i Tusquets, i Josep Roig i Bergadà, que per acord unànim de la Junta de Govern, han estat nomenats Acadèmics de Mèrit i als quals, en aquest acte, es farà imposició de la medalla corresponent.

Acadèmics traspassats. La personalitat de Jaume Carner

Finalment, és dolorós haver de donar compte de les sensibles pèrdues que ha sofert l'Acadèmia amb la mort del company que tant s'havia distingit en el camp del Dret Industrial, Josep Marí i Carretero, de Josep Ducay i Aguilera, de Pius Fatjó i Vilas, de Miquel Martí i Beya, de Pere Martín i Carrera i, del venerable senyor Jaume Carner i Romeu, la història del qual — com a jurista i home de bé — és un himne d'alabança en boca de tot aquell que estima la probitat i respecta la ciència. La vida d'advocat de Jaume Carner ens confirma plenament el judici del

Canceller d'Aguesseau, quan qualificava l'Advocacia — tan antiga com la Magistratura, tan noble com la virtut, tan necessària com la Justícia — dient que era una professió en la que el mèrit i la glòria són inseparables, en la qual, l'home, únic autor de la seva elevació, manté els altres homes en la dependència de les seves llums i els obliga a retre homenatge a la superioritat del seu geni. Tot el que fou Jaume Carner té com iniciació cabdal la seva gran reputació d'advocat, que, unida a l'aplicació tan ben fonamentada dels seus vastíssims coneixements, varen fer d'ell un eminent jurisconsult primer i un legislador notabilíssim després. Jaume Carner va pujar l'aspere i difícil camí de la ciència i va arribar al cim, i és missió de la nostra Acadèmia reconèixer-ho i proclamar-ho.

Conclusió

El curs acadèmic del 1934, que acabo de tenir l'honor de ressenyar, ens permet de fer una afirmació:

La Tècnica Jurídica — cooperadora equilibrada del progrés — ha realitzat el seu comès; que la Política — impuls generós de l'existència — compleixi també el seu deure en el magne esforç que davant nostre s'ofereix, en aquests moments d'endegament i ordenació de la vida jurídica de Catalunya. La Mitologia ens diu que Deucalió i Pirra, després del Diluvi, tiraven pedres i neixien homes. Caminem nosaltres avant, treballem, llancem idees i brotaran genis: genis que trenquin amb el passat, que siguin els arquitectes del gran monument que ha d'alçar-se al Dret i a la Justícia, genis que elevin aquesta Acadèmia nostra al grau màxim de la cultura i a la cima de la prosperitat.

RF. 15-17

I

282